

Brüsszel, 2014.1.15.
COM(2013) 941 final

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A
TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A
RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK**

**A terrorista radikalizálódás és az erőszakos szélsőségek megelőzése:
Az EU válaszánaak megerősítése**

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI
GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK:**

A TERRORISTA RADIKALIZÁLÓDÁS ÉS AZ ERŐSZAKOS SZÉLSŐSÉGEK MEGELŐZÉSE:

Az EU válaszáinak megerősítése

1. BEVEZETÉS

1.1 Tendenciák és kihívások

A radikalizálódás és a terroristatoborzás elleni küzdelemre irányuló uniós stratégia 2008-as legutóbbi aktualizálása óta változtak és megsokasodtak a radikalizálódás tendenciái, eszközei és mintái.

Az európai terrorizmust többfajta ideológia táplálja, amit az Europolnak a terrorizmus helyzetéről és alakulásáról (TE-SAT) szóló 2013. évi jelentése is alátámaszt. Ezek között találunk nacionalista és szeparatista ideológiákat, az al-Kaida inspirálta ideológiákat, csakúgy mint erőszakos baloldali, anarchista és jobboldali ideológiákat.

Ezenfelül a terrorista és erőszakos szélsőséges tevékenységek az EU-ban nem korlátozódnak központosított és hierarchikus szervezetekre. A folyamatos változások következtében az uniós bázissal rendelkező kisebb csoportok, sejtek és magányos elkövetők is veszélyt jelentenek, mivel tevékenységük kötetlenebb és kiszámíthatatlanabb. Támadásaik mögött nem, vagy csak korlátozott mértékben áll szervezeti irányítás, ami a megelőzést fokozottan megnehezíti.

Az európai területeken támadást tervező terroristák közül többen maguk is európaiak. Az ilyen támadások túlmutatnak a haláleseteken és a gazdasági károkon: megalapozhatják az európai közösségek közötti megosztottságot, ami egyre inkább reakciós és szélsőséges nézetek kialakulásához vezethet a társadalom egyéb csoportjaiban. Mindez hozzájárul a szélsőséges táptalajának kialakulásához, fenntartva a radikalizálódás, agresszió és erőszakos fellépés ördögi körét.

A világszerte tapasztalható terrorista tevékenységek Európát közvetlenül is érintik. Amint arra a közelmúltban Nairoiban történt atrocitások is rámutattak, európaiak is eshetnek támadások áldozatául. Ugyanakkor az ilyen támadásoknak akár az elkövetői is lehetnek európaiak. Gyakori, hogy a szélsőséges propaganda, illetve toborzás következtében Európában a radikalizálódás pályájára irányított európaiak külföldre utaznak, hogy harci övezetekben részesüljenek kiképzésben és harcoljanak, melynek során még inkább radikálissá válnak.

Háborús zónákból való visszatérésükkor, újonnan elsajátított harci képességekkel felvértezve az európai „külföldi fegyveresek” közül többen veszélyt jelenthetnek biztonságunkra. Hosszú távon a terrorizmus motorjaivá válhatnak. A külföldi fegyveresek jelensége nem újkeletű, ám a szíriai konfliktus folytatódásával egyre több szélsőséges indul útnak, hogy részt vegyen a harcokban. Az európai külföldi fegyveresek számának növekedésével párhuzamosan társadalmunk fenyegetettsége is fokozódik.

A terrorista csoportok és a szélsőségesek a műszaki fejlődést kihasználva újszerű módon teremtenek kapcsolatot ellenséges érületű fiatalokkal a közösségi oldalakat, az online

videocsatornákat és a radikális csevegőszobákat igénybe véve. Propagandájukat szélesebb körben, gyorsabban és hatékonyabban terjesztik.

A hagyományos bűnüldözési módszerek nem elégségesek ahhoz, hogy lépést tartsunk a radikalizálódás változó tendenciáival, így a radikalizálódás megelőzése és a jelenséggel szembeni fellépés érdekében szélesebb körű megközelítésre van szükség. A radikalizálódás tendenciáira reagáló széles körű megközelítésnek a társadalom egészét mozgósítania kell.

E közlemény a radikalizálódás valamennyi típusával foglalkozik, és meghatározza a terrorista radikalizálódás és az erőszakos szélsőségek megelőzését, illetve az ezekkel szembeni fellépést szolgáló intézkedések széles körét átfogó területeket.

1.2 Általános megközelítés és célkitűzés

A radikalizálódás megelőzését, illetve az azzal szembeni fellépést célzó intézkedések kialakítása és végrehajtása a tagállamok felelősségi körébe tartozik, a legfontosabb intézkedéseket nemzeti és helyi szinten hozzák, és e gyakorlaton nem kell változtatni. Egyes tagállamok komoly munkát végeznek e területen, és megosztják tapasztalataikat a többi érdekelt tagállammal.

Az online radikalizálódás miatti növekvő aggodalom és a nyíltan szélsőséges csoportok fokozottan érezhető európai jelenléte következtében a radikalizálódás egyre több tagállam számára jelent veszélyt. Az Unióban a szélsőséges erőszakot eredményező radikalizálódás kockázata nő, így a tagállamok előnyére válna, ha az e kihívásokra adott hatékony válaszok érdekében fokoznák erőfeszítéseiket.

A radikalizálódás nincs tekintettel a nemzeti határookra. Többek között a csevegőszobák, a közösségi média és az egyéb online eszközök használata is nemzetközi vetülettel bír. A tagállamok gyakran hasonló fenyegetésekkel néznek szembe, így az uniós szintű fellépés hatékony lehet.

Az Európai Bizottság már most is támogatja az erőszakos szélsőségek megelőzését, illetve az ezekkel szembeni fellépést célzó tagállami erőfeszítéseket. A Bizottság 2011-ben hozta létre a radikalizálódást figyelő uniós információs központot (a továbbiakban: RAN), amely több mint 700 európai szakértőt és gyakorlati szakembert számlál. A RAN tevékenységei között szerepel a szakértői tapasztalatok gyűjtése, illetve több – köztük a helyi szereplők felelősségvállalása – témakörben az eszmecsere megkönnyítése a különböző szinteket képviselő szakértők részvételével megrendezett nemzetközi konferenciák szervezése révén.

E közlemény ismerteti, hogy az Európai Bizottság az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviseletével együttműködve, és a terrorizmus elleni küzdelem uniós koordinátora támogatásával miként támogathatja a tagállamok radikalizálódás megelőzésére irányuló erőfeszítéseit. E dokumentummal a Bizottság a Tanács 2013. júniusi következtetéseire reagál, továbbá hozzájárul az radikalizálódás és a terroristatoborzás elleni küzdelemre irányuló uniós stratégia aktualizálását szolgáló átfogóbb folyamathoz. A következő fejezet ismerteti azt a tíz területet, amelyen belül a tagállamok és az EU fokozhatná az Unió határain belüli és nemzetközi szintű radikalizálódás megelőzését célzó fellépéseit.

A közleményben bemutatott fellépések tükrözik az EU biztonság megteremtése melletti elkötelezettségét, az EU alapjogi chartájában foglaltaknak megfelelően tiszteletben tartva az uniós polgárok alapvető jogait és szabadságait, köztük a véleménynyilvánítás és a tájékozódás szabadságát, a gyülekezési és egyesülési szabadságot, valamint a nyelvi, kulturális és vallási sokféleséget.

2. A RADIKALIZÁLÓDÁS MEGELŐZÉSE

A Bizottság az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének, valamint a terrorizmus elleni küzdelem uniós koordinátorának támogatásával, továbbá a RAN jelentős hozzájárulása révén tíz olyan területet határozott meg, amelyeket a tagállamok és az EU a hazai és nemzetközi szintű radikalizálódás kezelését célzó erőfeszítéseik részeként fontolóra vehet. E szakasz röviden kifejti, hogy ezek az elképzelések miként jelenthetnek hozzáadott értéket a tagállamok radikalizálódás megelőzésére irányuló erőfeszítései tekintetében, továbbá ismerteti, hogy a Bizottság miként támogathatná az érdekelt tagállamokat.

A RAN összegyűjtötte az Unión belüli megközelítéseket és bevált gyakorlatokat, ezeket a Bizottság e közlemény kíséretében online teszi közzé. A gyűjtemény átfogó képet ad a gyakorlatokról, részletesebben is kifejtve az e közleményben javasolt fellépéseket.¹

A következő szakaszokban ismertetett fellépések végrehajtására a tervek szerint a 2014–2020-as időszakra szóló többéves pénzügyi kereten belül meglévő programok forrásainak igénybevétele révén kerülne sor. Finanszírozásuk a tervezett költségvetésen belül, a programok célkitűzéseivel összhangban történik. Amennyiben további humánerőforrásra van szükség, álláshelyek átcsoportosítására kerül sor. Azok a feladatok, amelyekkel decentralizált ügynökséget bízhatnak meg, az érintett ügynökség megbízatásával összhangban állnak, és végrehajtásuk nem igényel a 2014–2020-as időszakra érvényes kereteken felüli erőforrásokat. A javasolt kezdeményezések nem jelentenek további költséget az uniós költségvetés számára.

2.1 A tagállamoknak előnyt jelentene a radikalizálódás megelőzését célzó nemzeti szintű stratégiák kialakítása

Annak ellenére, hogy a terrorizmus nincs közvetlen hatással valamennyi tagállamra, a fenyegetés folyamatosan fennáll, a terroristatámadások pedig kiszámíthatatlanok. A terrorizmus bárhol, bármikor lecsaphat. Ezért alapvető jelentőségű, hogy együttesen mindent megtegyünk e fenyegetés kiküszöbölése érdekében.

Több tagállam már bevezetett intézkedéseket, amelyek belső és külső szinten egyaránt a radikalizálódás megelőzésére irányulnak. Ugyanakkor az EU terrorizmus elleni stratégiája radikalizálódás és terroristatoborzás kezelésével foglalkozó részének átfogó megközelítései nem használatosak széles körben. Egyes tagállamok rendelkeznek ilyen megközelítéssel, mások nem. A jelenleg alkalmazott stratégiák alapja a horizontális és vertikális együttműködés kezdve a helyi szinttől egészen a nemzetközi szintű érdekelt felekkel

¹ http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/index_en.htm.

bezárólag. A hatékony megelőzés feltétele, hogy a nem kormányzati szervezetek, az érintettekkel közvetlenül érintkező szakemberek, a biztonsági szolgálatok és a téma szakértői is bekapcsolódjanak a munkába.

E stratégiák szükségessé teszik a közösségeken belüli, illetve a közösségek közötti bizalomépítést, annak előmozdítását, hogy egymás érzékeny pontjait és problémáit jobban megértsük, a különböző társadalmi rétegek bevonását, és ezeken túlmutatóan sok egyéb szempont érvényesülését is. Ha ezek a különböző szempontok teljesülnek, a radikalizálódás kockázata csökken, és nő a szélsőségeket és erőszakot eredményező folyamatok megállításának esélye.

Amint arra a RAN is rámutatott, a hatékony megelőzés feltétele, hogy a tagállamok olyan stratégiákat alkalmazzanak, amelyek saját kockázatelemzésük és körülményeik alapján az Unión belül és kívül egyaránt megelőzik az erőszakos szélsőségeket és a terrorizmust. A nemzeti stratégiák kapcsolódhatnak a felülvizsgált uniós stratégiához, és megjeleníthetnek a tagállamok és egyéb érintett felek közötti együttműködést annak érdekében, hogy azonosítsák azokat az innovatív módszereket, melyek révén a radikalizálódás és az erőszakos szélsőségek megelőzhetőek, illetve az ezekkel szembeni fellépés megoldható.

A Bizottság az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjével együttműködve, és a terrorizmus elleni küzdelem uniós koordinátora támogatásával szintén támogathatná a tagállamokat stratégiáik végrehajtásában, ösztönözhetné új projektek kidolgozását és megkönnyíthetné az Unión belüli és azon túli együttműködést.

2.2 A szakértelem konszolidációja a radikalizálódás megelőzése terén

Az Unióban és azon kívül komoly szakértelem és számos bevált gyakorlat áll rendelkezésre. A szakpolitikai döntéshozóknak és a tagállamok egyéb érdekelt feleinek hozzáféréssel kell rendelkezniük ehhez az aktívan alkalmazandó tudásbázishoz. A RAN létrehozása ebbe az irányba tett lépés volt; a keretében létrejött strukturális párbeszédet folytatni kell, és az összegyűjtött bevált gyakorlatokat tovább kell fejleszteni. Az EU-nak folytatnia kell a szakpolitikai döntéshozók, a tudományos szféra, a magánszektorbeli partnerek és a nemzetközi fórumok közötti együttműködés elmélyítését.

Ennek megvalósítása érdekében a Bizottság javasolja a RAN titkársága szerepének megerősítését, hogy az 2015-re olyan tudásközponttá váljon, amely egyesíti a terrorista radikalizálódás és az erőszakos szélsőségek megelőzését, illetve az ezekkel szembeni fellépést szolgáló szakértelmet. E logisztikai szerep mellett a főbb feladatai az alábbiak lennének:

- Elsősorban reagálna a tagállamok és a Bizottság támogatás iránti kérelmeire a radikalizálódás megelőzését célzó javaslatok megvalósítására tett erőfeszítések tekintetében;
- Összefogná a radikalizálódás megelőzése terén meglévő szakértelmet, beleértve a bevált gyakorlatok összegyűjtését és terjesztését, továbbá a kutatási program kialakításának aktív támogatását;

- Koordinációs központként szolgálna az Unión belüli és kívüli megelőzési kezdeményezésekhez.

A RAN titkársága pályázati eljárást követően határozott időre szóló megbízatás alapján működne.

2.3 A radikalizálódást figyelő uniós információs központ munkája és a tagállami szükségletek közötti fokozott összhang megteremtése

A RAN sikeresen fejlesztett ki olyan eszközöket, amelyekkel kezelhetők a radikalizálódás jelentette kihívások. A bevált gyakorlatok online gyűjteménye jó példája e munkának. Egy másik példa az az elektronikus oktatási eszköz, amely a hálózat tagjai között lehetővé teszi az információk és elképzelések online cseréjét. A RAN speciális műhelytalálkozói és projektjei keretében elkezdett konkrét jelenségekkel is foglalkozni. A közelmúltban zárult a külföldi fegyveresekkel kapcsolatos munkájuk, amely a megelőzésre, a célcsoport megszólítására, a rehabilitációra és az újrabeilleszkedésre összpontosít. A téma egyre jelentősebb, mivel a szíriai konfliktus a jelek szerint nem mérséklődik.

A Bizottság 2013 januárjában magas szintű konferenciát tartott, melynek keretében a RAN szakértői tagállami szakpolitikai döntéshozókkal közösen ajánlásokat fogalmaztak meg az erőszakos szélsőségekkel szembeni fellépés vonatkozásában. Ez jelentette az első lépést a RAN és a tagállami szakpolitikai döntéshozók közötti szakadék áthidalásában, melynek teljes körű megvalósításán a Bizottság tovább dolgozik.

A RAN tevékenysége kapcsán szerzett tapasztalatok alapján a Bizottság:

- 2014 közepén megszervezi a második magas szintű konferenciát;
- Felkéri a RAN-t hogy összpontosítson a tagállamok támogatására az e közleményben javasolt intézkedések végrehajtása tekintetében;
- Üdvözli az adott esetben a RAN modellje alapján kialakítandó nemzeti platformok létrehozására irányuló tagállami kezdeményezéseket, melyek célja a nemzeti és helyi szakpolitikai döntéshozóknak és a jogszabályi hatály alá nem eső érdekelt feleknek biztosított részletesebb iránymutatás;
- Támogatja a 2014 elején megrendezendő, a szíriai külföldi fegyveresekkel foglalkozó, RAN által vezetett konferenciát. A konferencián részt vesznek az összes érintett szektor képviselői (bűnüldözés, egészségügy stb.) azokból az uniós városokból, ahol a külföldi harcosok a leginkább aggodalomra adnak okot. Helyi gyakorlati szakemberek és nemzeti szakértők osztják meg gyakorlataikat és folytatnak tapasztalatcserét arról, hogy miként előzhető meg, hogy potenciális fegyveresek Szíriába menjenek, és miként foglalkozzanak a visszatérő külföldi fegyveresekkel.

2.4 A radikalizálódás megelőzésével foglalkozó gyakorlati szakemberek képzése

A RAN tapasztalatai alapján a helyi szereplőknek kellő jártassággal kell rendelkezniük ahhoz, hogy felismerjék a radikális viselkedést. Különösen érvényes ez azokra, akik közvetlen kapcsolatban állnak radikalizálódás kockázatának kitett személyekkel. Az érintettekkel közvetlenül érintkező szakemberek között találunk szociális munkásokat, oktatókat, egészségügyi dolgozókat, rendőröket, büntetésvégrehajtásban dolgozókat és pártfogó felügyelőket. Annak ellenére, hogy ezek a szakemberek nem minden esetben minősülnek biztonsági személyzetnek, képzésük, és a kockázatnak kitett személyek igényeivel szembeni tudatosságuk azt vonja maga után, hogy rendszerint ők azok, akik leginkább fel tudják ismerni a radikalizálódás folyamatába sodródó személyeket. Ugyanakkor az érintettekkel közvetlenül érintkező szakemberek nem minden esetben vannak tisztában a radikalizálódás folyamatával, illetve azzal, hogy arra miként kell reagálni. Ezért van szükség olyan képzésre, amely segítséget nyújt számukra egyrészt a radikalizálódás jeleinek felismerésében és értelmezésében, másrészt a megfelelő beavatkozás megítélésében.

Európa-szerte több képzést és kurzust dolgoztak ki azzal a céllal, hogy a kockázatnak kitett személyekkel vagy csoportokkal közvetlenül érintkező szakemberek tudatosságát és ismereteit elmélyítsék. Ám a fenyegetés folyamatos átalakulásával egyértelművé vált, hogy a különböző ágazatokon belül és azok között átfogóbb megközelítésre van szükség. A megközelítésnek a legújabb fejleményeket magában foglalva a meglévő képzésekre kell épülnie. Egyes tagállamok több ágazat vonatkozásában létesítettek képzési programokat, mások hagyományosabb célcsoportokra, köztük a bűnüldöző hatóságok személyzetére és a büntetésvégrehajtásban dolgozókra összpontosítanak. A radikalizálódás legújabb tendenciái következtében a képzési modulokat más ágazatokra, például a szociális szolgálatokra, az egészségügyre és az oktatásra is ki kell terjeszteni.

A Bizottság:

- A tagállamok hozzájárulása révén megbízza a RAN-t, hogy hozzon létre egy európai, ágazatspecifikus és ágazatközi képzést egyaránt nyújtó oktatóképzési programot;
- Adott esetben megbízza a RAN-t az általa kidolgozott képzések lefolytatásával;
- A RAN támogatásával együttműködik az Európai Rendőradakémiával (CEPOL) egy bűnüldözési szakembereknek kialakítandó képzési modul kidolgozásában, mely a radikalizálódás folyamatának felismerésére és megelőzésére összpontosít.

2.5 A tagállamoknak előnyt jelentene az erőszakos szélsőségekkel felhagyó személyeket segítő „kilépési stratégiák” kidolgozása

Az erőszakos szélsőségek, illetve terrorizmus jellemezte radikalizálódott személyek is felhagyhatnak az erőszakkal és az azt övező ideológiával. A „kilépési stratégiák” segítséget nyújthatnak a radikálisoknak abban, hogy mérséklődjenek (felhagynak az erőszakkal, ám továbbra is magukénak érzik az annak alapjául szolgáló ideológiát) és deradikalizálódjanak (felhagynak az erőszakkal és az azt övező ideológiával). E stratégiák eltérő célkitűzésekkel bírnak, kezdve attól, hogy a szélsőségesek tartózkodjanak az erőszaktól, egészen a radikalizálódott személyek társadalmi újrabeilleszkedéséig. A radikális személyek

motivációja és indokai egyediek, így a kilépési programoknak is igazodniuk kell az egyedi szükségletekhez.

A kilépési stratégiák rendszerint pszichológiai támogatást és tanácsadást magukban foglaló, személyre szabott mentori programokra épülnek. Az újrabeilleszkedés elősegítése végett ezek szociális és gazdasági támogatással egészülnek ki. A mentoroknak különleges szakmai kompetenciával, megfelelő képzéssel, valamint a többi gyakorlati szakember támogatásával kell rendelkezniük.

Lényeges, hogy a kilépési stratégiák illeszkedjenek a szélesebb értelemben vett társadalmi környezetbe is. A szóban forgó stratégiáknak a problémás kérdések megvitatásának ösztönzése, a szélesebb körű közösségi segítség felmutatása, valamint az aggodalomra okot adó viselkedésbeli változások figyelemmel kísérése révén kapcsolatot kell teremteniük a deradikalizálódási folyamatot többnyire leginkább segíteni képes családokkal és közösségekkel.

A RAN tapasztalatai rámutattak, hogy a nemzeti és helyi hatóságok előnyére válna, ha a támogatnák a családokkal fenntartott intenzívebb kapcsolatokat, lehetővé téve hogy észleljék és fogadják fenntartással családtagjaik radikalizálódását, és lehetőség szerint megelőzzék azt. Nehéz körülmények között a tanácsadás, a segélyhívó szolgálatok és a helyi támogató hálózatok segítsége alapvető jelentőségű.

Ezzel a megközelítéssel a kilépési stratégiákat az állami és nem állami szereplők széles körével együttműködve kell kidolgozni és megvalósítani. Ez többoldalú megközelítésként ismert. A kilépési stratégiák előmozdítására tett erőfeszítésekhez hozzájárulhat az érintett hatóságok, így például a rendőrség, a büntetés-végrehajtás, a pártfogó felügyelet, a szociális szolgálatok, az iskolák, stb. közötti ágazati együttműködés. Figyelembe véve a mögöttes társadalmi-gazdasági tényezőket, hosszú távú perspektívát kell kialakítaniuk, és rendelkezniük kell a kifejezetten e célra fordítandó forrásokkal.

Annak érdekében, hogy támogassa a tagállamokat az említett kilépési programok kidolgozásában, a Bizottság a tagállamokkal szorosan együttműködve megbízza a RAN-t, hogy tagállami kérésre gyűjtse össze a hatékony deradikalizáló és mérséklődési programok létrehozásában segítséget nyújtó ismereteket és szakértelmet. A szóban forgó támogatás a következőket foglalja magában:

- Uniós műhelytalálkozók szervezése tagállami részvétellel, a különböző deradikalizáló és mérséklődési programok elemzésére, valamint a családokat, közösségeket és az érintettekkel közvetlenül érintkező szakembereket érintő átirányítási mechanizmusok megvitatására;
- Képzések kialakítása a helyi gyakorlati szakemberek számára, akik segítik a radikális személyek mérséklődését és deradikalizálódását;
- Tagállami kérésre együttműködés a központi irányítással és a helyi hatóságokkal a nemzeti szintű deradikalizáló és mérséklődési programok kialakításában.

2.6 Szorosabb együttműködés a civil társadalommal és a magánszférával az online kihívások kezelésében

A modern kommunikációs technológiák eddig soha nem látott mértékben biztosítanak hozzáférést információkhoz. A radikális eszmék terjesztői ezt kihasználva soha nem tapasztalt hatékonysággal alkalmaznak online eszközöket gyűlöletkeltő üzeneteik terjesztésére. Emellett az internethasználók a szélsőséges tartalmakhoz a saját otthonukban is hozzáférhetnek. A radikális eszmék terjesztői könnyen kommunikálhatnak a radikalizálódás kockázatának kitett személyekkel. Az olyan magazinok, mint az Arab-félsziget al-Kaidája (AQAP) csoport kiadásában megjelenő *Inspire*, torz képet festenek a terroristák életéről. Az al-Shababhoz hasonló csoportok népszerűsítő kisfilmjei is könnyen megtalálhatók. Ezen felül terrorista cselekményeket ábrázoló animációs videók is találhatóak a népszerű és közkedvelt internetes platformokon.

Fokozottan felléphetünk annak megelőzése érdekében, hogy e veszélyes propaganda elterjedjen, megszólítsa célközönségét, és megfelelő válaszlépéseket is kell tennünk. A tagállamok és a szolgáltatók eseti alapon működnek együtt az illegális tartalmak eltávolítása terén, ám abból adódóan, hogy több szélsőséges weboldalat az Unión kívülről működtetnek, a feladat nehézségekbe ütközik. Az audiovizuális médiaszolgáltatói irányelv valamennyi uniós ország hatóságait arra kötelezi, hogy gondoskodjanak arról, hogy az audiovizuális szolgáltatások ne tartalmazzanak fajon, nemem, vallási vagy nemzetiségi hovatartozáson alapuló gyűlöletkeltést. Az irányelv értelmében megvalósuló fellépéseknek tiszteletben kell tartaniuk az alapvető jogokat, beleértve a véleménynyilvánítás szabadságát.

A szélsőséges propagandával szembeni fellépés azonban túlmutat az illegális tartalmak tiltásán, illetve eltávolításán. Pozitív és finoman hangolt üzenetek kellően széles körű terjesztésére van szükség, amely a veszélyeztetett internethasználók számára könnyen hozzáférhető alternatívát kínál a terrorista propagandával szemben.

A Bizottság kész támogatást nyújtani a tagállamoknak, harmadik országoknak, a magánszférának, a civil társadalomnak, valamint azoknak a magánszemélyeknek, akik pozitív online ellensúlyozó üzenetkampány létrehozása révén erőfeszítéseket tesznek az illegális tartalmak nyilvános hozzáféréseinek megakadályozása érdekében. Ennek megvalósítása érdekében a Bizottság a következő lépéseket teszi:

- Az ágazat kulcsfontosságú szereplői részvételével fórumot hoz létre, melynek keretében megvitatják a probléma hatókörét, az érdekelt felek tevékenységeit és a szoros együttműködés lehetőségeit. A résztvevők számos kérdést megvitatnak, köztük azt, hogy az internethasználók miként jelölhetik meg egyszerűbben a sértő vagy potenciálisan illegális tartalmakat, a terrorista propagandával szembeni online üzenetek létrehozásának előmozdítását, és a kritikai gondolkodást ösztönző alternatív üzenetek könnyű hozzáférhetőségének megteremtését. A fórum rendszeres magas szintű üléseket és technikai megbeszéléseket tart, tevékenységeiről jelentést tesz;
- Tovább ösztönzi a közösségi csoportokat, polgárokat, áldozatokat és volt szélsőségeket, hogy fogalmazzák meg a szélsőséges propagandával szembeni üzeneteiket. Az erőfeszítés részeként a Bizottság megbízza a RAN-t a szélsőséges propagandával szembeni, volt terroristákat és a terrorizmus áldozatait bemutató,

innovatív online üzenetek kidolgozásával. A cél, hogy online kisfilmeket és üzeneteket hozzanak létre, melyek célcsoportját a radikalizálódás kockázatának kitett személyek képezik. A videók nézettségét és hatását mérik, és a Bizottság és a tagállamok számára jelentést kell készíteni a szélsőséges propagandával szembeni hatékony online üzenetekről.

2.7 Az áldozatok helyzetének felmutatása a radikalizálódás megelőzésének elősegítése érdekében

A szélsőséges erőszak áldozatait óriási kár éri, és felépülésükben támogatásra szorulnak. Amennyiben megfelelő támogatásban részesülnek, dönthetnek amellett, hogy szót emeljenek az erőszakos szélsőségek és a terrorizmus ellen. Mivel az általuk elszenvedett veszteségek roppant személyesek és közvetlenek, nyilvánvalóan hiteles tanúk, így hatásuk felülmúlja a jogszabályi hatály alá eső szervezetek által elérhető eredményeket. Kézszelhetően mutathatják be a terrorizmus és az erőszakos szélsőségek valós következményeit, hatékonyan ellensúlyozva a szélsőségesek egyoldalú propagandáját.

A Bizottság elkötelezett amellett, hogy segítséget nyújtson a terrorizmus és az erőszakos szélsőségek áldozatainak, és az alábbi lépéseket teszi:

- Folytatja az áldozatok jogainak megerősítését és a csoportok és hálózatok támogatását mind az Unióban, mind azon kívül;
- Olyan projekteket finanszíroz, amelyek révén az áldozatok megoszthatják személyes történetüket, akár a saját felépülésük, akár a szélsőséges propagandával szembeni új üzenetek megfogalmazására irányuló erőfeszítések részeként;
- Növeli az áldozatok helyzetével kapcsolatos társadalmi tudatosságot: minden év március 11-én megemlékezik a terrorizmus áldozatairól, továbbá az áldozatok történeteit bemutató kiállításokat hoz létre.

2.8 Fokozottan felléphetünk annak ösztönzése érdekében, hogy a fiatalok kritikusan fogadják a szélsőséges üzeneteket

Az emberek serdülőkor és a korai felnőttkor között a legfogékonyabbak, és az ebben az életszakaszban kialakult értékeket és attitűdöket életük nagy részén magukénak tudják. Ezért nem meglepő, hogy a radikális propaganda által leginkább veszélyeztetettek a serdülők és a fiatal felnőttek. Régebben a szülők, tanárok és közösségi vezetők hatékonyabban tudták ellenőrizni a szélsőséges tartalmakhoz való hozzáférést. Az új technológiák és a szélsőséges tartalmak elterjedése miatt azonban ma már más a helyzet.

A fiatalok gyakran egyedül interneteznek, amikor nincs velük senki, aki kritikusan szemlélné a káros tartalmakat. Ez fokozza annak veszélyét, hogy az üzenetek célba érnek és erőszakra készítetik a fiatalokat. A fiatalok az interneten a káros tartalmak mellett pozitív, a szélsőséges propagandával szembeni üzeneteket is találhatnak. Lépéseket kell tenni a fiatalok ösztönzése érdekében, hogy a passzív magatartás helyett gondolkodjanak kritikusan, és a szélsőséges

nézeteket fogadják fenntartással és ki tudják szűrni azokat. A RAN megállapításai értelmében a kultúrák közötti párbeszéd és a fiatalok közötti személyes kapcsolatok kulcsfontosságú módszerek a szélsőséges propagandával szembeni ellenállás kialakításában. A civil szerepvállalás és a közösségek életében való részvétel szintén hozzájárul a pozitív attitűdök kialakulásához.

A RAN felismerte, hogy az oktatás, a képzés és az ifjúsági munka a legjobb terepek a fiatalok kritikai gondolkodásának kialakítására irányuló készségfejlesztéshez. A radikalizálódással szembeni erőfeszítések hatásának maximalizálása érdekében a tagállamok oktatással, nem formális ifjúsági tevékenységekkel és biztonságüggyel foglalkozó szakpolitikai döntéshozóinak szorosabban együtt kell működniük, hogy hatékonyabb programokat dolgozzanak ki.

Ennek megvalósítása érdekében a Bizottság a következő lépéseket teszi:

- A kritikai gondolkodáshoz szükséges készségeket fejlesztő programok meghatározása és terjesztése révén támogatja a tagállamokat. A szélsőséges és terrorista propaganda következetlenségeinek felmutatása arra ösztönzi a fiatalokat, hogy fenntartással fogadják a propaganda nézeteit. A Bizottság Kreatív Európa programon belüli, médiaműveltséggel kapcsolatos tevékenysége lehetőséget teremt a tagállamok és a szakértők számára, hogy e területen tapasztalatot cseréljenek a hatékony eszközökről, és ilyeneket fejlesszenek ki;
- Az oktatás, a képzés, az ifjúsági és sportügyek terén folytatott együttműködést finanszírozó Erasmus+ uniós program révén 2014–2020-ban jelentős lehetőségeket kínál hallgatói és oktatói mobilitásra, valamint támogatást nyújt a különböző szereplők közötti partneri kezdeményezéseknek. Mindez emeli a készség szinteket, javítja az oktatás minőségét, korszerűsíti az oktatási és képzési rendszereket és végeredményben segítséget nyújt a fiataloknak a szélsőséges nézetekkel szembeni ellenállás kialakításában.
- Támogatja a volt erőszakos szélsőségesekkel, valamint a szélsőséges erőszak áldozataival együttműködő helyi és közösségi csoportokat, bemutató a fiatalok számára az érem másik oldalát. A Bizottság megbízza a RAN-t, hogy a gyakorlati szakemberek, a terrorizmus áldozatai és volt terroristák bevonásával hozzon létre egy olyan csoportot, amely a kérdéssel bővebben foglalkozni kívánó iskolák rendelkezésére áll.

2.9 A radikalizálódás tendenciáinak kutatása és a meglévő gyakorlatok értékelése

Anélkül, hogy megértenénk a folyamat mechanizmusát, nem vagyunk képesek célzott választ adni az erőszakos szélsőségek újabb kihívásaira. Az uniós szinten folytatott kutatás hozzáadott értéket jelenthet azokban az esetekben, amikor a kutatási cél a radikalizálódás általános tendenciáinak felderítése és elemzése. A Bizottság jelenleg is finanszírozza a magányos elkövetők motivációjával és erőszakos fellépéseik indokaival, továbbá a mértékletes felfogás és az erőszakos szélsőség közötti átmenettel kapcsolatos kutatásokat, valamint a radikalizálódással foglalkozó programok hatását értékelő eszköztár létrehozását. További kutatásokra van szükség annak megértésére, hogy az érintett személyek

radikalizálódására, illetve deradikalizálódására hogyan és miért kerül sor. E kutatásnak érintenie kell az ideológia szerepét, az új, internetes alapú terroristatoborzás technikáit és a magatartási mintákat.

A további kutatások támogatása érdekében a Bizottság a következő lépéseket teszi:

- A „Horizont 2020” keretprogramot felhasználva finanszírozza a biztonságos társadalmakra összpontosító kutatást, amely a radikalizálódást és a terroristatoborzást magában foglaló közös erőfeszítés;
- A „katasztrófákkal szembeni ellenállóképesség”, valamint a „bűnözés és a terrorizmus elleni küzdelem” finanszírozási forrásait alkalmazva további, a radikalizálódás kezelésével kapcsolatos kutatásokat finanszíroz;
- Együttműködik a nemzeti szakpolitikai döntéshozókkal, a RAN-nal és kutatókkal annak biztosítása érdekében, hogy mindvégig célirányos kutatás folyjon.

2.10 Szorosabb együttműködés a partnerországokkal az Unión belüli és kívüli radikalizálódás megelőzése és az azzal szembeni fellépés érdekében

A belső lépésekkel párhuzamosan az Uniónak és a tagállamoknak harmadik országokban is kezdeményezéseket kellene előmozdítani, különös hangsúlyt helyezve a sérülékeny, konfliktusoktól sújtott, átalakulóban lévő, illetve gyenge kormányzás jellemezte országokra. A radikalizálódás veszélyét nem tartóztatják fel az uniós határok; közismert, hogy radikalizálódás az Unión kívül, terroristakiképző-táborokban és konfliktusövezetekben is zajlik. Ezért az említett belső intézkedésekkel párhuzamosan az Uniónak és tagállamainak saját intézkedések bevezetésére kellene ösztönözniük a partnerországokat.

A belső és külső vetület között nincs egyértelmű kapcsolat, ezért a Bizottság szorosan együttműködik az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjével, valamint a terrorizmus elleni küzdelem uniós koordinátorával annak biztosítása érdekében, hogy a radikalizálódás megelőzésére adott európai válaszlépések belső és külső aspektusai megfelelően igazodjanak egymáshoz. Ezeknek a kockázatelemzés vagy harmadik országokban alkalmazott egyéb konfliktusértékelő eszközök révén kellően megalapozott aspektusoknak a megfelelő prioritásokkal kell foglalkozniuk. Ugyanakkor különös figyelmet kell fordítani a radikalizálódással foglalkozó programok és projektek nemzetközi és transzkontinentális szempontjaira.

Ennek érdekében a Bizottság és a főképviselő a következő lépéseket teszi:

- Fokozza a radikalizálódás megelőzésére, illetve az azzal szembeni fellépésre összpontosító külső kapacitásjavítási erőfeszítéseket, továbbá gondoskodik arról, hogy e munka az EU és partnerországai közötti cselekvési tervek és politikai párbeszédnek részét képezze. A radikalizálódás megelőzését célzó külső munka fokozottan jelentős elemét képezi az EU terrorizmusellenes együttműködésének, és e területen további beruházásokat terveznek, elsősorban a Stabilitási Eszköz keretén belül. Az EU támogatást biztosít az erőszakos szélsőségek elleni küzdelem (CVE) keretében folyó projekteknek Afrika szarván és Dél-Ázsiában. További finanszírozás várható hasonló,

Dél-Afrikában zajló tevékenységekre. Az EU szándékában áll továbbá az erőszakos szélsőségek elleni küzdelem abu-dzabi nemzetközi kiválósági központja (Hedaya Központ) révén többek között belső képzési programokat kidolgozni annak érdekében, hogy az ágazatspecifikus készségeket megosszák a partnerországok érintettekkel közvetlenül érintkező szakembereivel;

- Külső támogatási eszközök segítségével hangsúlyozza az oktatás és a biztonsági programok közötti kapcsolatot, hogy a harmadik országbeli gyerekeket és fiatalokat az oktatásuk kezdetétől fogva ösztönözze a kritikai gondolkodás kialakítására, megelőzve, hogy radikalizálódás, szélsőséges erőszak vagy terrorizmus áldozataivá váljanak;
- A médiát kulcsfontosságú szereplőként támogatja a harmadik országbeli civil társadalmi szervezetekkel, helyi hatóságokkal, magánszféra szereplőivel, tudományos szférával, regionális vagy nemzetközi szervezetekkel a radikalizálódás megelőzése, illetve az azzal szembeni fellépések érdekében folytatott párbeszéd elősegítésében;
- Segítséget nyújt a Terrorizmus elleni globális fórum (GCTF) által a közelmúltban indított, a közösségi szerepvállalást és a rezilienciát támogató globális alap alakításához. Ez az alap alulról induló, radikalizálódás ellen fellépő kezdeményezéseket támogat, és részben magánforrásokból működik;
- A radikalizálódás és az erőszakos szélsőségek megelőzésére irányuló stratégiákat belefoglalja a hagyományos fejlesztési együttműködési eszközökbe, különösen az erőszakos szélsőségeknek kitett sérülékeny országok tekintetében;
- A prioritásként kezelt övezetekben az uniós küldöttségek és az EU tagállamainak nagykövetségei közötti preventív stratégiák előmozdítása érdekében külső hálózatokat hoz létre, és gondoskodik arról, hogy a küldöttségek képesek legyenek azonosítani a civil társadalmi szerepvállalás, valamint az erőszakos szélsőségek elleni küzdelem támogatására nyíló lehetőségeket. A Bizottság és a főképviselő mindemellett támogatja az uniós küldöttségeket az Unióval szembeni attitűdök felmérésében és az EU üzeneteinek a kiemelt országokban való fogadtatása értékelésében.

3. TOVÁBBI LÉPÉSEK

Ez a közlemény meghatározza azokat a tagállami és uniós fellépéseket, amelyek révén a radikalizálódás megelőzése, illetve az azzal szembeni tevékenységek hatékonyabbak lehetnek. A Bizottság az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjével együttműködve, és a terrorizmus elleni küzdelem uniós koordinátora támogatásával olyan eszközöket nyújt, amelyek támogatják a tagállamok tevékenységeit.

A közlemény célja továbbá, hogy a bizottsági állásponttal hozzájáruljon a radikalizálódás és a terroristaterrorizmus elleni küzdelemre irányuló uniós stratégia 2014-ben kezdődő felülvizsgálatához.

A Bizottság a főképviselővel és a terrorizmus elleni küzdelem uniós koordinátorával együttműködve 2015 végén terjeszti elő a közleményben szereplő fellépések végrehajtásáról szóló jelentést.
